

Urząd Statystyczny w Szczecinie

**Raport z wykonania zadania 3 w ramach
umowy nr WZS/FV/47/2015**

 pomiędzy
Województwem Zachodniopomorskim
a Urzędem Statystycznym w Szczecinie

Zadanie 3. Badanie podmiotów nieinnowacyjnych na terenie województwa zachodniopomorskiego

Badanie zostało przeprowadzone z użyciem dedykowanego formularza opracowanego na podstawie zakresu sprecyzowanego w umowie, metodą CATI. Zostały nim objęte przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 z siedzibą na terenie województwa zachodniopomorskiego, które:

- nie złożyły sprawozdań PNT-02 – *Sprawozdanie o innowacjach w przemyśle* lub PNT-02/u – *Sprawozdanie o innowacjach w sektorze usług* za lata 2012-2014,
- złożyły wymienione sprawozdania, lecz nie wykazały żadnej aktywności innowacyjnej.

Przedsiębiorstwa zostały powiadomione o badaniu oraz formie jego przeprowadzenia pismem wysłanym w formie e-mailowej lub listownej (do przedsiębiorstw nie posiadających adresu e-mail).

Wszystkie tablice oraz analizowane wyniki dotyczą przedsiębiorstw z województwa zachodniopomorskiego, które nie wypełniły sprawozdania PNT-02/PNT-02u w 2014 roku, lub też wykazały w tym badaniu brak aktywności innowacyjnej.

Tablice wynikowe z badania zagregowane są odrębnie dla przemysłu oraz usług według klas wielkości przedsiębiorstw oraz rodzaju działalności wg PKD.

Stosowane definicje

Przedsiębiorstwa nieaktywne innowacyjnie – na potrzeby niniejszego badania przyjęto definicję, iż jest to przedsiębiorstwo, które w badanym okresie nie wprowadziło innowacji (produktowych, procesowych, jak również organizacyjnych ani marketingowych) oraz nie prowadziło działalności innowacyjnej niezakończoną bądź zaniechaną w zakresie innowacji produktowych lub procesowych, jak również nie prowadziło działalności badawczo-rozwojowej.

Innowacja produktowa jest to wprowadzenie na rynek wyrobu lub usługi, które są nowe lub istotnie ulepszone w zakresie swoich cech lub zastosowań. Innowacje produktowe w zakresie usług polegają na wprowadzeniu znaczących udoskonaleń w sposobie świadczenia usług, na dodaniu nowych funkcji lub cech do istniejących usług lub na wprowadzeniu całkowicie nowych usług.

Innowacja procesowa jest to wdrożenie nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, dystrybucji i wspierania działalności w zakresie wyrobów i usług. Do innowacji procesowych zalicza się nowe lub znacząco ulepszone metody tworzenia i świadczenia usług. Innowacje procesowe obejmują także nowe lub istotnie ulepszone techniki, urządzenia i oprogramowanie w działalności pomocniczej, takiej jak zaopatrzenie, księgowość, obsługa informatyczna i prace konserwacyjne.

Innowacja organizacyjna to wdrożenie nowej metody organizacyjnej w przyjętych przez przedsiębiorstwo zasadach działania (w tym w zakresie zarządzania wiedzą – knowledge management), w organizacji miejsca pracy lub stosunkach z otoczeniem, która nie była dotychczas stosowana w danym przedsiębiorstwie. Innowacje organizacyjne muszą być wynikiem strategicznych decyzji podjętych przez kierownictwo. Nie zalicza się do nich fuzji i przejęć, nawet jeżeli dokonano ich po raz pierwszy.

Innowacja marketingowa to wdrożenie nowej koncepcji lub strategii marketingowej różniącej się znacząco od metod marketingowych dotychczas stosowanych w danym przedsiębiorstwie. Innowacje marketingowe obejmują znaczące zmiany w projekcie/konstrukcji produktów (product design), opakowaniu, dystrybucji produktów, promocji produktów i kształtowaniu cen. Nie zalicza się do nich zmian sezonowych, regularnych i innych rutynowych zmian w zakresie metod marketingowych. Celem innowacji marketingowych jest lepsze zaspokojenie potrzeb klientów, otwarcie nowych rynków zbytu lub nowe pozycjonowanie produktu przedsiębiorstwa na rynku w celu zwiększenia sprzedaży.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) - praca twórcza podejmowana w sposób systematyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, oraz wykorzystanie tych zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań. Obejmuje: badania naukowe, w tym badania podstawowe, badania stosowane i badania przemysłowe oraz prace rozwojowe.

Współpraca w zakresie działalności innowacyjnej oznacza aktywny udział we wspólnych projektach dotyczących działalności innowacyjnej z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami niekomercyjnymi. Współpraca taka może mieć charakter perspektywiczny i długofalowy i nie musi pociągać od razu za sobą bezpośrednich, wymiernych korzyści ekonomicznych dla uczestniczących w niej partnerów. Zwykłego zamawiania prac u wykonawców zewnętrznych, bez aktywnego współudziału w ich realizacji, nie należy uważać na współpracę w zakresie działalności innowacyjnej.

Zagadnienia badane w ramach badania uzupełniającego do badania innowacji:

1. Działalność innowacyjna przedsiębiorstw

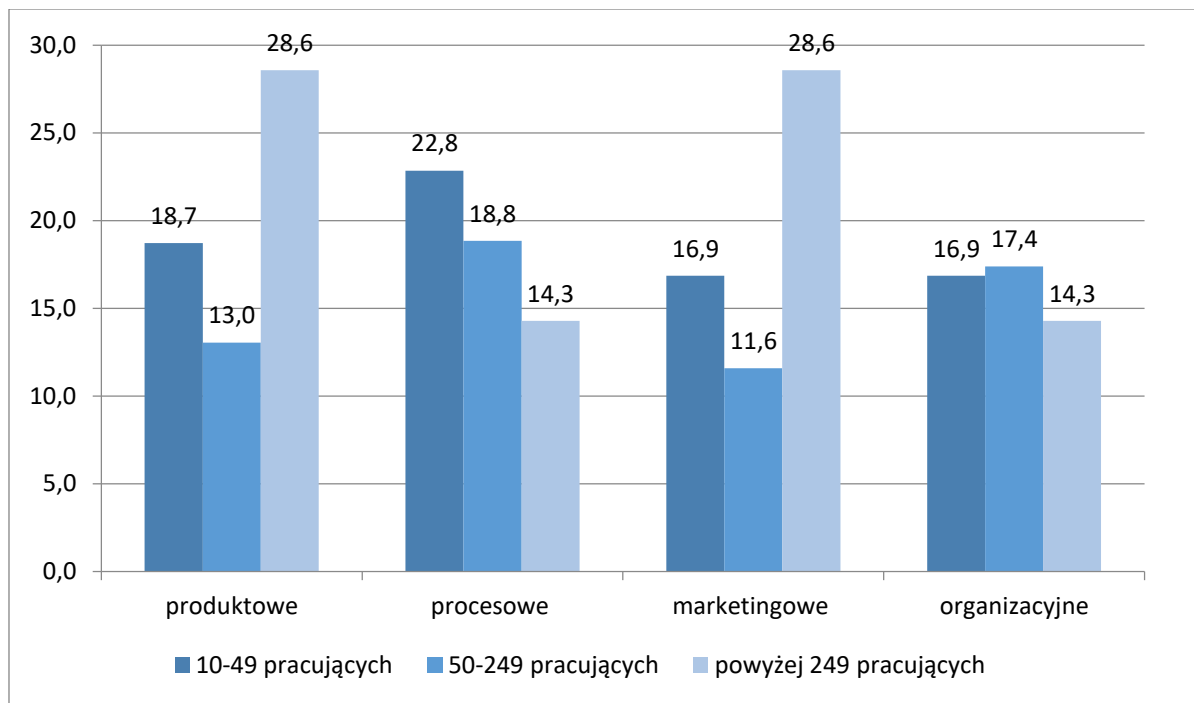
W niniejszym badaniu pytano firmy o następujące rodzaje działalności innowacyjnej:

- 1) wdrożenie innowacji:
 - a) produktowych, w tym:
 - i) wyrobów,
 - ii) usług,
 - b) procesowych,
 - c) organizacyjnych,
 - d) marketingowych,
- 2) prowadzenie działalności innowacyjnej niezakończonych lub zaniechanej, w tym:
 - a) w zakresie produktów,
 - b) w zakresie procesów,
- 3) prowadzenie działalności badawczej lub rozwojowej.

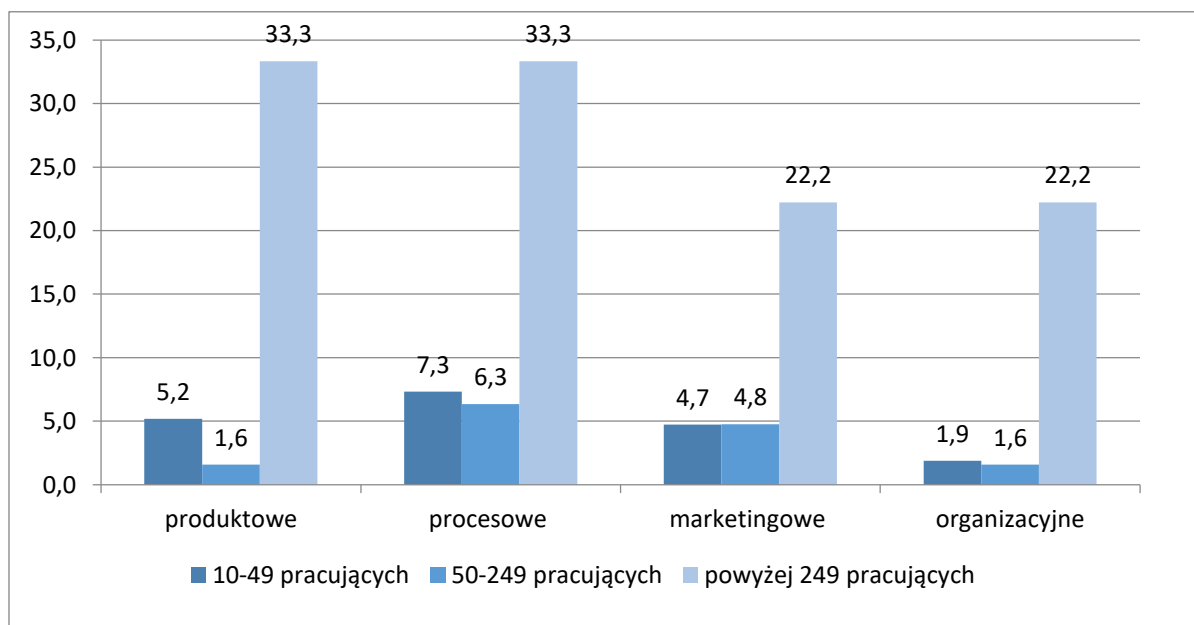
Wśród przedsiębiorstw sektora przemysłu odnotowano 17,8% jednostek, które wprowadziły w badanym okresie innowacje produktowe, natomiast w sektorze usług było ich 5,2%. Adekwatnie 21,9% przedsiębiorstw przemysłowych i 7,7% z sektora usług deklaruje wdrożenie innowacji

procesowych. Dla innowacji marketingowych odsetek ten wynosi odpowiednio (16% i 5%), natomiast dla innowacji organizacyjnych (16,9% i 2,2%).

Wykres 1. Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych które wprowadziły w latach 2012-2014 innowacje w % przedsiębiorstw przemysłowych ogółem wg klas wielkości

Wykres 2. Odsetek przedsiębiorstw usługowych które wprowadziły w latach 2012-2014 innowacje w % przedsiębiorstw przemysłowych ogółem wg klas wielkości

Rozpatrując wskaźniki innowacyjności w podziale na klasy wielkości przedsiębiorstw zauważyć można, że w większości przypadków najwyższe wartości występują w klasie przedsiębiorstw o liczbie pracujących 250 i więcej. Wyjątek stanowią innowacje procesowe oraz organizacyjne w przemyśle, w pierwszym przypadku najwyższy odsetek odnotowano w klasie 10-49 pracujących, w drugim w klasie 50-249 pracujących.

Wśród przedsiębiorstw przemysłowych najwyższy odsetek wdrażania innowacji produktowych wystąpił w dziale PKD: *pozostałe górnictwo i wydobywanie* (50%), natomiast w sektorze usług: *działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana* (23,5%). Adekwatnie dla innowacji procesowych w przemyśle: *pozostałe górnictwo i wydobywanie* oraz *produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych* (po 50%), w sektorze usług: *działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana* (23,5%). Innowacje marketingowe w przemyśle najczęściej wprowadzono w dziale: *produkcja urządzeń elektrycznych* (42,9%), w usługach: *działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana* (17,6%). Odpowiednio innowacje organizacyjne wśród przedsiębiorstw przemysłowych najczęściej wprowadzono w dziale *produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych* (50%), w usługach: *reklama, badanie rynku i opinii publicznej* (16,7%).

Prowadzenie działalności innowacyjnej niezakończonych lub zaniechanych deklaruje 1,2% przedsiębiorstw przemysłowych (zarówno w zakresie produktów jak i procesów). Najwięcej w zakresie produktów w dziale PKD: *produkcja artykułów spożywczych* (5,7%), w zakresie procesów w: *produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych* (5%). W sektorze usług żadne przedsiębiorstwo nie wykazało takiej działalności.

Prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej zadeklarowało 4,7% przedsiębiorstw przemysłowych (najwięcej w dziale *produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych* – 16,7%) oraz 1,4% z sektora usług (najwięcej w dziale *działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana* – 17,6%)

2. Współpraca w zakresie działalności innowacyjnej

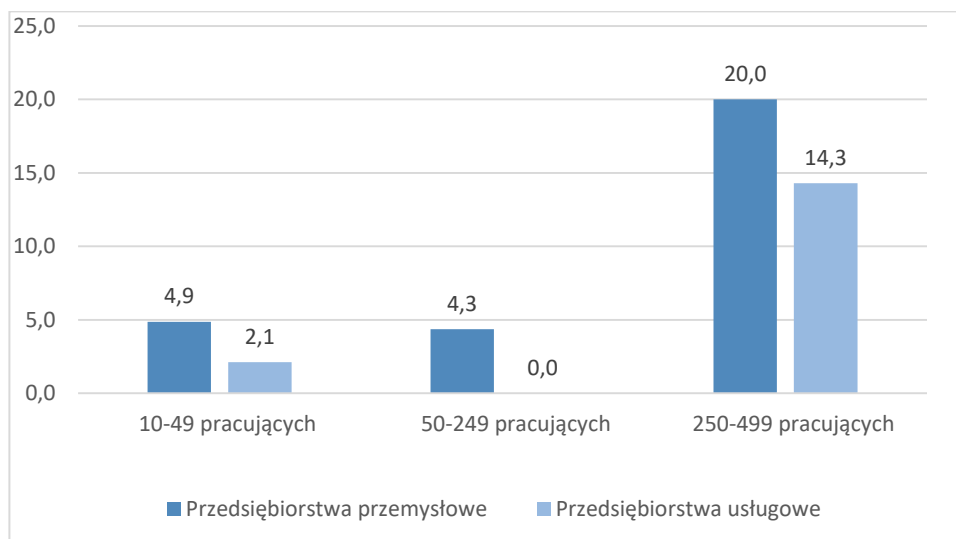
Analizowano współpracę w zakresie:

- opracowania innowacyjnych produktów,
- działalności niezakończonych lub zaniechanych w zakresie innowacji produktowych,
- opracowania innowacyjnych procesów,
- działalności niezakończonych lub zaniechanych w zakresie innowacji procesowych.

Spośród przebadanych w ankiecie przedsiębiorstw, 9,0% przedsiębiorstw przemysłowych i 3,0% usługowych podjęło współpracę z innymi jednostkami w zakresie działalności innowacyjnej. Wśród firm przemysłowych 5,0% współpracowało z innymi jednostkami w zakresie opracowania innowacyjnych produktów, przy czym najwyższy odsetek odnotowano wśród przedsiębiorstw o liczbie pracujących 250-499 – 20,0%. Z kolei z uwagi na rodzaj prowadzonej działalności wg PKD, najwyższa wartość wskaźnika wystąpiła dla przedsiębiorstw zaliczanych do działu *produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych* i wyniósł on 16,7%. W przedsiębiorstwach usługowych odsetek ten wyniósł 2,0% i – podobnie jak w przemyśle – najwyższą wartość przyjął dla klasy przedsiębiorstw o liczbie pracujących 250-499, tj. 14,3%. Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, najwyższy odsetek odnotowano w dziale *reklama, badanie rynku i opinii publicznej* – 16,7%.

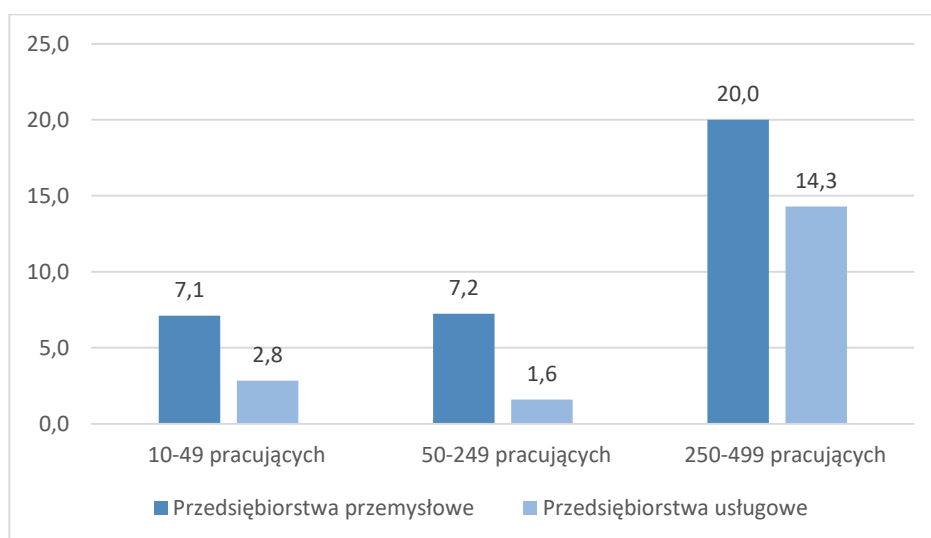
W zakresie opracowania innowacyjnych procesów współpracę podjęło 7,3% przebadanych przedsiębiorstw przemysłowych. Podobnie jak przy współpracy w zakresie produktów, w przypadku procesów najwyższy odsetek odnotowano wśród przedsiębiorstw o liczbie pracujących 250-499 – 20,0%, a w ujęciu wg rodzaju prowadzonej działalności - dla przedsiębiorstw zaliczanych do działu 26 - 33,3%.

Wykres 3. Przedsiębiorstwa, które współpracowały z innymi jednostkami w zakresie opracowania innowacyjnych produktów w latach 2012-2014 w % przebadanych przedsiębiorstw ogółem

Wskaźnik ten analizowany dla przebadanych przedsiębiorstw usługowych, wyniósł 2,8%. Rozpatrując najwyższą wartość wskaźnika wg klasy wielkości i PKD, wskaźnik ten przyjął taką samą wartość jak w przypadku współpracy w zakresie produktów, tj. dla przedsiębiorstw o liczbie pracujących 250-499 - 14,3% oraz odpowiednio w dziale *reklama, badanie rynku i opinii publicznej* – 16,7%.

Wykres 4. Przedsiębiorstwa, które współpracowały z innymi jednostkami w zakresie opracowania innowacyjnych procesów w latach 2012-2014 w % przebadanych przedsiębiorstw ogółem

Współpracę w zakresie działalności niezakończonyj lub zaniechanej w zakresie innowacji produktowych podjęło zaledwie 0,3% przebadanych jednostek, nie odnotowano natomiast

podejmowania współpracy w zakresie działalności niezakończonych lub zaniechanych w zakresie innowacji procesowych. Przebadane przedsiębiorstwa usługowe nie podjęły współpracy w zakresie działalności niezakończonych lub zaniechanych.

3. Bariery działalności innowacyjnej

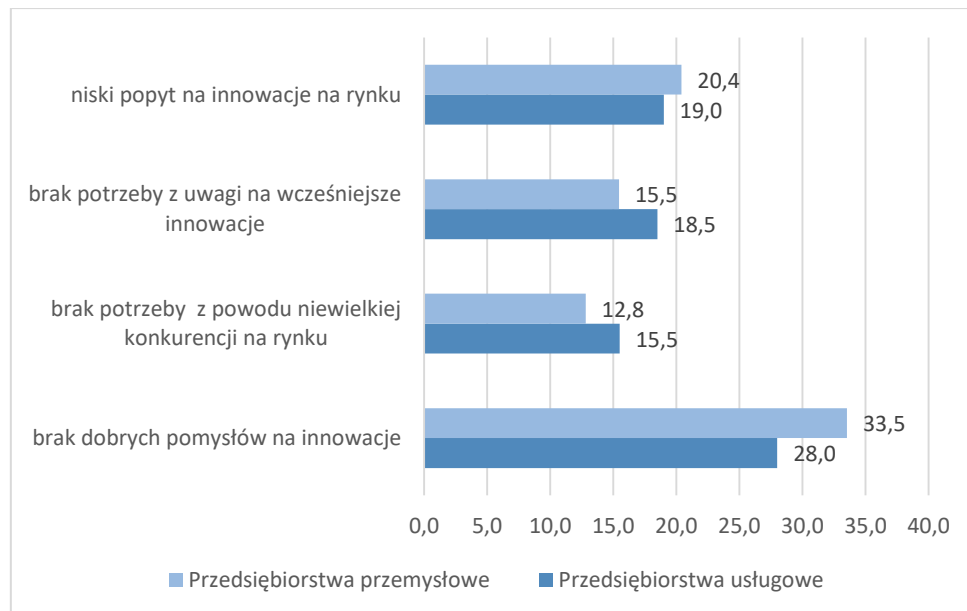
O określenie barier działalności innowacyjnej poproszono firmy, które określiły się jako nieinnowacyjne i brak tej innowacyjności potwierdziły negatywnymi odpowiedziami na pytania dotyczące innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych a także nie prowadziły działalności innowacyjnej zaniechanej lub niezakończonych.

Bariery innowacyjności analizowano w następującym ujęciu:

- 1) brak przekonującego powodu do wdrożenia innowacji, z tego:
 - a. niski popyt na innowacje na rynku,
 - b. brak potrzeby z uwagi na wcześniejsze innowacje,
 - c. brak potrzeby z powodu niewielkiej konkurencji na rynku,
 - d. brak dobrych pomysłów na innowacje,
- 2) bariery okazały się za wysokie, z tego:
 - a. brak możliwości finansowania innowacji ze źródeł wewnętrznych,
 - b. brak możliwości finansowania innowacji ze źródeł zewnętrznych,
 - c. brak pracowników o odpowiednich umiejętnościach,
 - d. trudności w pozyskaniu publicznego wsparcia na innowacje,
 - e. brak partnerów do współpracy,
 - f. niepewny popyt na rynku na innowacje firmy,
 - g. zbyt duża konkurencja na rynku.

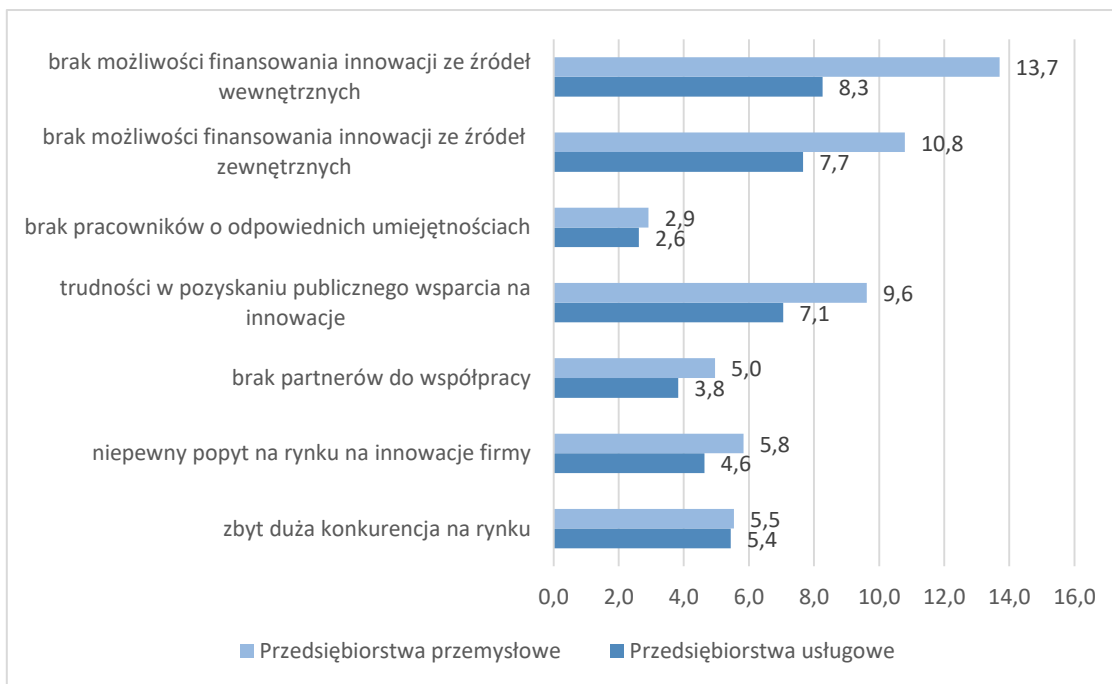
Najczęściej wymienianym powodem, z powodu którego innowacje nie były wprowadzane w przedsiębiorstwach przemysłowych i usługowych był *brak dobrych pomysłów na innowacje* (odpowiednio 33,5% i 28,0%).

Wykres 5. Brak przekonującego powodu do wdrożenia innowacji według przyczyn w % przedsiębiorstw, które złożyły sprawozdanie

Z kolei z wymienionych barier innowacyjności najwięcej przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych wskazało *brak możliwości finansowania innowacji ze źródeł wewnętrznych* (odpowiednio 13,7% i 8,3%).

Wykres 6. Bariery innowacyjności w % przedsiębiorstw, które złożyły sprawozdanie

4. Oczekiwania w zakresie programów wsparcia, Regionalny Program Operacyjny

Plany przedsiębiorstw na lata 2015-2020 co do pozyskania wsparcia z programów:

- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020,
- krajowych Programów Operacyjnych (Infrastruktura i Środowiska, Inteligentny Rozwój, Polska Cyfrowa, Wiedza Edukacja Rozwój),
- Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Przedsiębiorstwa, spośród wymienionych programów wsparcia, najczęściej planują pozyskać wsparcie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego – wskazało tak 14,9% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 12,1% usługowych. W następnej kolejności usytuowały się krajowe Programy Operacyjne, z których wsparcie pozyskać planuje w latach 2015-2020 7,0% przedsiębiorstw przemysłowych i 3,8% usługowych.

Tabela 1. Przedsiębiorstwa, które planują w latach 2015-2020 pozyskanie wsparcia według programu – udział % w przebadanych przedsiębiorstwach ogółem

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa, które planują w latach 2015-2020 podjęcie starań o pozyskanie wsparcia			
	z RPO woj. zachodniopomorskiego	z programów krajowych (PO IR, PO PC, PO WER, PO IŚ)	Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej	Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
	udział % w przebadanych przedsiębiorstwach ogółem			
OGÓŁEM PRZEMYSŁ	14,9	7,0	3,2	5,8
10-49 pracujących	13,5	6,0	3,0	5,6
50-249 pracujących	18,8	10,1	2,9	5,8
250-499 pracujących	40,0	20,0	20,0	20,0
powyżej 499 pracujących	-	-	-	-
OGÓŁEM USŁUGI	12,1	3,8	2,4	0,6
10-49 pracujących	11,3	3,1	1,7	0,7
50-249 pracujących	19,0	9,5	7,9	-
250-499 pracujących	-	-	-	-
powyżej 499 pracujących	-	-	-	-

Pytano również przedsiębiorstwa o korzystanie w ciągu ostatnich 3 miesięcy. ze strony internetowej „Serwis Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego” oraz o potrzebę uzyskania wsparcia zewnętrznego w pozyskiwaniu funduszy unijnych (np. ze strony wyspecjalizowanych jednostek doradczych, uczelni, organizacji itp.).

Z serwisu internetowego RPO Województwa Zachodniopomorskiego w ciągu ostatnich 3 miesięcy skorzystało 11,4 % przebadanych przedsiębiorstw przemysłowych oraz 8,1% usługowych.

Niemal jedna trzecia przebadanych przedsiębiorstw przemysłowych (31,2%) i jedna szósta przedsiębiorstw usługowych (16,3%) uznała, że posiadają potrzebę uzyskania wsparcia zewnętrznego w pozyskiwaniu funduszy unijnych. Zarówno w przemyśle, jak i w usługach, najwyższy odsetek odnotowano w najmniejszych z przebadanych przedsiębiorstw, tj. o liczbie pracujących 10-49 – odpowiednio 32,2% i 16,5%.

5. Planowane działania w latach 2015-2020

Badane były następujące możliwości:

- wprowadzenie nowych lub ulepszenie dotychczas oferowanych wyrobów lub usług,
- jakiegokolwiek zmiany w sposobie wytwarzania wyrobów lub świadczenia usług,
- nawiązanie lub zwiększenie zakresu współpracy z innymi jednostkami (przedsiębiorstwami, uczelniami, instytucjami, organizacjami itd.),
- wdrożenie nowych lub zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych (ICT),

- prowadzenie projektów polegających na prowadzeniu badań naukowych, prac przemysłowych lub prac rozwojowych wraz z przygotowaniem do wdrożenia w działalności gospodarczej,
- tworzenie i rozwój infrastruktury B+R.

Spośród wymienionych możliwości najczęściej wskazywaną przez badane przedsiębiorstwa, zarówno przemysłowe jak i usługowe, było *wprowadzenie nowych lub ulepszenie dotychczas oferowanych wyrobów lub usług*, co zadeklarowało 29,4% przedsiębiorstw przemysłowych i 23,4% usługowych. W drugiej kolejności najwięcej przedsiębiorstw przemysłowych wskazało *zmiany w sposobie produkcji* – 27,4%, natomiast wśród usługowych - *nawiązanie lub zwiększenie współpracy z innymi jednostkami* – 21,0%. Najrzadziej jednostki obu sektorów wskazywały *tworzenie i rozwój infrastruktury B+R* (3,8% przedsiębiorstw przemysłowych i 1,2% usługowych) oraz *prowadzenie działalności badawczej lub rozwojowej* (5,0% przedsiębiorstw przemysłowych i 0,8% usługowych).

Tabela 2. Planowane działania przedsiębiorstw w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa, które planują w latach 2015-2020					
	wprowadzenie innowacyjnych produktów	zmiany w sposobie produkcji	nawiązanie lub zwiększenie współpracy z innymi jednostkami	wdrożenie nowych lub zwiększenie wykorzystania ICT	prowadzenie działalności badawczej lub rozwojowej	tworzenie i rozwój infrastruktury B+R
	% w liczbie przebadanych przedsiębiorstw ogółem					
OGÓŁEM PRZEMYSŁ	29,4	27,4	14,3	9,3	5,0	3,8
10-49 pracujących	30,0	29,6	15,0	9,4	5,2	4,1
50-249 pracujących	23,2	15,9	11,6	7,2	2,9	2,9
250-499 pracujących	80,0	60,0	20,0	40,0	20,0	-
powyżej 499 pracujących	50,0	50,0	-	-	-	-
OGÓŁEM USŁUGI	23,4	20,6	21,0	12,7	0,8	1,2
10-49 pracujących	23,1	20,3	21,7	12,0	0,9	1,4
50-249 pracujących	23,8	20,6	15,9	15,9	-	-
250-499 pracujących	28,6	28,6	28,6	28,6	-	-
powyżej 499 pracujących	50,0	50,0	-	-	-	-

6. Sposób i rodzaj prowadzonej działalności

Zbadane zostały następujące rodzaje prowadzonej działalności:

- a) podstawowe funkcje biznesowe:
 - a. produkcja wyrobów
 - b. świadczenie usług
- b) funkcje wspierające (pomocnicze):
 - a. transport, dystrybucja, logistyka
 - b. call center

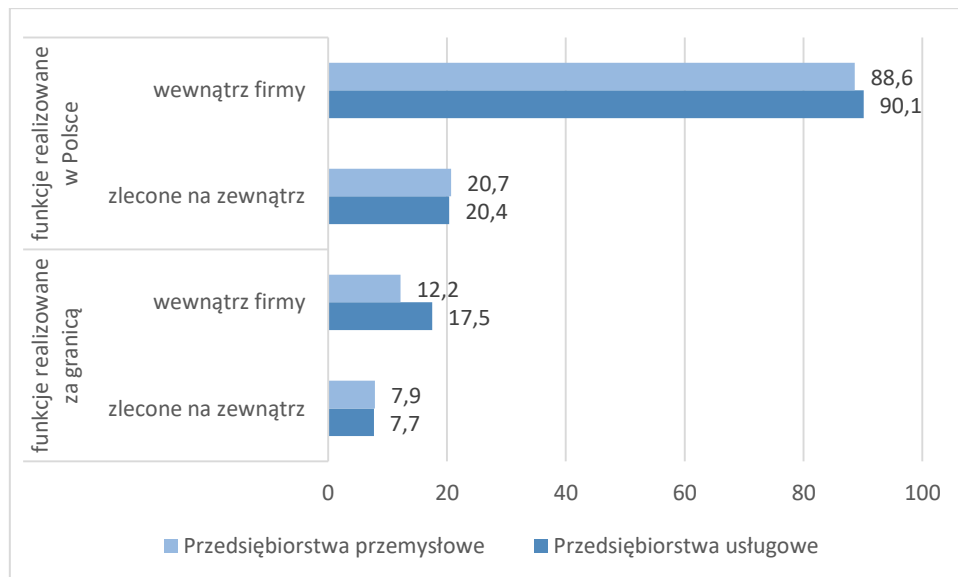
- c. marketing, sprzedaż i serwis
- d. rozwój oprogramowania
- e. przetwarzanie danych
- f. inne usługi informatyczne i telekomunikacyjne
- g. usługi prawne
- h. rachunkowość, księgowość
- i. zarządzanie zasobami ludzkimi
- j. zarządzanie finansami
- k. inżynieria, usługi techniczne
- l. prace badawczo-rozwojowe
- m. inne

Sposoby prowadzenia wymienionych rodzajów działalności:

- a) funkcje realizowane w Polsce
 - a. wewnątrz firmy
 - b. zlecone na zewnątrz
- b) funkcje realizowane za granicą
 - a. wewnątrz firmy
 - b. zlecone na zewnątrz

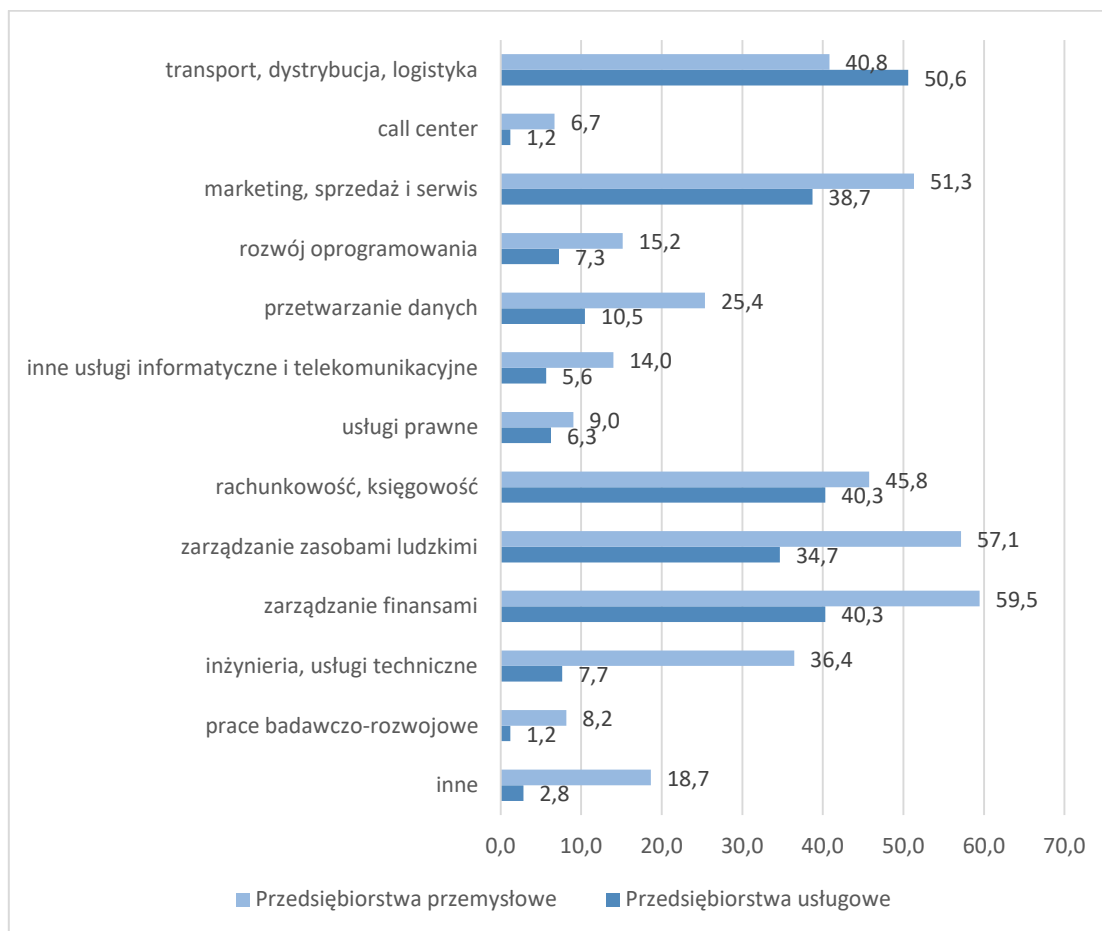
Najczęściej przedsiębiorstwa przemysłowe i usługowe realizowały swoje podstawowe funkcje biznesowe w Polsce wewnątrz firmy (odpowiednio 88,9% i 90,1%).

Wykres 7. Sposób i rodzaj prowadzonej działalności jako udział w liczbie przebadanych przedsiębiorstw ogółem

Prawie dwie trzecie przedsiębiorstw przemysłowych najczęściej korzystały z funkcji pomocniczej *zarządzanie finansami*, natomiast dla ponad połowy przedsiębiorstw usługowych najważniejsza była funkcja wspierająca *transport, dystrybucja, logistyka*.

Wykres 8. Funkcje wspierające (pomocnicze) dla działalności prowadzonej w Polsce, wewnątrz firmy jako udział w liczbie przebadanych przedsiębiorstw ogółem

Szczegółowe wyniki zawarte są w Załączniku 3.

Spis użytych skrótów

CATI - Computer Assisted Telephone Interview - wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny

PKD - Polska Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) - jest umownie przyjętym, hierarchicznie usystematyzowanym podziałem zbioru rodzajów działalności społeczno-gospodarczej jakie realizują jednostki (podmioty gospodarcze). Została wprowadzona Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz.U. 251, poz.1885). Opracowana na podstawie statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej NACE Rev.2, wprowadzonej rozporządzeniem (WE) Nr 1893/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej NACE Rev.2 i zmieniającym rozporządzenie Rady (EWG) Nr 3037/90 oraz niektóre rozporządzenia WE w sprawie określonych dziedzin statystycznych (dziennik Urzędowy UE L 393/1 z dnia 30.12.2006). W związku z powyższym PKD 2007 zachowuje pełną spójność i porównywalność metodologiczną, pojęciową, zakresową i kodową z klasyfikacją NACE Rev.2.

Załączniki

Załącznik 3 – plik Excel – szczegółowa prezentacja wyników badania ewaluacyjnego, stanowiącego przedmiot Zadania nr 3, zagregowane odrębnie dla przemysłu oraz usług według klas wielkości przedsiębiorstw oraz rodzaju działalności wg PKD.